

HUKUK MAHKEMELERİ KALEM HİZMETLERİ DERSİNE HOŞGELDİNİZ.

Bu dersimizde 3 modülümüz var.
 1. Disiplin tutuklaması işlemleri
 2. Tevzi ve Vezne işlemleri
 3. Veraset ve velayet işlemleri
 İkinci sınavımızın konuları yine 1.modül ve 3.modülden

DİSİPLİN TUTUKLAMASI İŞLEMLERİ

- **Hukuk Muhakemeleri Kanunu 151-153. maddeleri gereği** adliyelerde duruşmaları sevk ve idare eden, sürecin sağlıklı işlenmesini sağlayan kişiler hâkimlerdir.
- HMK 151:Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, avukatlar hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder.
- Bir kimse, ihtara rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhâl **yakalanır ve hakkında dört güne kadar disiplin hapsi uygulanır.** Bu fıkra hükmü avukatlar hakkında uygulanmaz.

- Mahkemenin düzenini bozan eylem veya mahkeme huzurunda söylenen uygun olmayan söz veya davranış, ayrıca bir suç oluşturuyor ise bu **durum bir tutanak ile Cumhuriyet başsavcılığına** gönderilir ve gerekiyorsa, avukatlar hariç, fiili işleyenin tutuklanmasına da karar verilir.
- Duruşmaya katılan **taraf vekilleri**; tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağrılan diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan soru yöneltebilirler.
- Taraflar ise hâkim aracılığıyla soru sorabilirler. Yöneltilen soruya itiraz edildiğinde, sorunun yöneltilmesinin gerekigerekmediğine hâkim karar verir.

- Duruşma sırasında fotoğraf çekilemez ve hiçbir şekilde ses ve görüntü kaydı yapılamaz.
- Dava dosyasında saklı kalmak kaydıyla, **yargılamanın zorunlu kıldığı hâllerde, mahkemece çekim yapılabilir ve kayıt alınabilir.** Bu şekilde yapılan çekim ve kayıtlar ile kişilik haklarını ilgilendiren konuları içeren dava dosyası içindeki her türlü belge ve tutanak, **mahkemenin ve ilgili kişilerin açık izni olmadıkça hiçbir yerde yayımlanamaz.** Duruşma sırasında bu yasağa aykırı davranan kişi hakkında **151' inci madde hükmü** uygulanır.
- Kayıt ve yayın yasağına aykırı davranan kişi hakkında, ayrıca **Türk Ceza Kanununun 286'ncı maddesi** hükümleri uygulanır.

6100 S. ılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu MADDE 151 Duruşma düzeni

- (1) Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, avukatlar hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder.
- (2) Bir kimse, ihtara rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhâl yakalanır ve hakkında dört güne kadar disiplin hapsi uygulanır. Bu fıkra hükmü avukatlar hakkında uygulanmaz.
- (3) Mahkemenin düzenini bozan eylem veya mahkeme huzurunda söylenen uygun olmayan söz veya davranış, ayrıca bir suç oluşturuyor ise bu durum bir tutanak ile Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir ve gerekiyorsa, avukatlar hariç, fiili işleyenin tutuklanmasına da karar verilir.

5237 S. ılı Türk Ceza Kanunu MADDE 286 Ses veya görüntülerin kayda alınması

- (1) Soruşturma ve kovuşturma işlemleri sırasındaki ses veya görüntüleri yetkisiz olarak kayda alan veya nakleden kişi, **altı aya kadar hapis cezası** ile cezalandırılır.

- HMK 154/1 maddesine göre, gerekirse, tarafların ve ilgililerin yapmış olduğu sözlü açıklamalar özet halinde yazılabilir.
- Hâkim disiplin cezası karar vermişse, bu zabıt kâtabi tarafından bir tutanakla belgelendirilir; imzalanır ve hâkim tarafından onaylanır.

- Disiplin cezası tutuklama işlemi ilk olarak duruşma esnasında hâkim duruşmanın düzenini bozan kişinin tutuklanmasını ister ve bu duruşma tutanağına yazılır.
- Hâkimin takdirine göre kişi duruşma esnasında ve ya duruşma sonrasında hemen tutuklanır.
- Tutuklama yapıldıktan sonra ilgili için hemen mesleki programda ilgili işlemler yapılır ve müzekkeresi hazırlanır. Tutuklunun disiplin hapsini çekeceği ilgili yer cumhuriyet savcısına müzekkeresi gönderilir.
- Disiplin hapsi kaydı Mahkemeye verilen disiplin hapsi cezalarının infazına ilişkin işlemlerin safahatının işlendiği kayıttır.

- Disiplin kaydı sıra numarası, ilgilinin kimlik bilgileri, karar veren mahkeme, kararın tarih ve numarası, hapsin süresi, ceza infaz kurumuna giriş ile çıkış tarihi ve saati, dosyanın kapanış nedeni ile düşünceler sütunlarından oluşur.

Özet

- **Disiplin** kavramı Türk Dil Kurumu tarafından “bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı ya da yazısız kurallarına, titizlik ve önemle uyması durumu” olarak tanımlanmıştır.
- Her duruşma için **Tutanak** tutulur
- Tutanak, mahkeme başkanı veya hâkim ile **Zabıt Kâtibi** tarafından imzalanır.
- Tahkikat ve yargılama sırasında yapılan işlemler teknik araçlarla kayda alınırsa, bu durum bir **Tutanak** ile tespit olunur.
- Mahkemelerde davaların akısını olumsuz etkileyen hallerde **Disiplin Para cezası ve Disiplin Tutuklaması** kararları verilebilir.

- **Disiplin Para Cezası** yargılamanın düzenli bir biçimde işleyişini sağlamak ve kamu düzenini korumak amacıyla verilen, verildiği anda kesin olan ve derhâl infazı gereken cezadır
- Hâkim reddi talebinin, kötü niyetle yapıldığını anlaşılmaması ve esas yönünden kabul edilmemesi hâlinde, talepte bulunanların her biri hakkında **Disiplin Para Cezasına** hükümlenir.
- Devlet aleyhine açılan dava esastan reddedilirse davacı, **Disiplin Para cezasına** mahkûm edilir.
- Tanık kendisine sorulan sorulara cevap vermez veya yemin etmemekte direnirse o mahkemece iki haftayı geçmemek üzere **Disiplin Hapsine** mahkûm edilir

- **Hukuk Muhakemeleri Kanunu 151-153. maddeleri gereği** adliyelerde duruşmaları sevk ve idare eden, sürecin sağlıklı işlemlerini sağlayan kişiler **Hâkimlerdir**.
- Hâkim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, **Avukatlar** hariç, derhâl duruşma salonundan çıkarılmasını emreder.
- Bir kimse, ihtara rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhâl yakalanır ve hakkında **Dört** güne kadar **Disiplin Hapsi** uygulanır.
- HMK 154. maddesine göre, duruşmaların **Tutanak** ile belgelenmesi gerekmektedir.

- Mahkemenin düzenini bozan eylem veya mahkeme huzurunda söylenen uygun olmayan söz veya davranış, ayrıca bir suç oluşturuyor ise bu durum bir tutanak ile Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir ve gerekiyorsa, fiili işleyenin tutuklanmasına da karar verilir.
- Kayıt ve yayın yasağına aykırı davranan kişi hakkında, ayrıca Türk Ceza Kanununun 286'ncı maddesi hükümleri uygulanır
- Tutanak, hâkimin ifadesi ile kâtibin yazmış olduğu belgedir
- UYAP üzerinden Zabıt Katibi tarafından hazırlanan tutuklama müzekkeresi ve üst yazısı onaylanmak üzere duruşmanın Hâkimine sunulur.

13

Disiplin tutuklamasına dair işlemler hangi kanunla düzenlenmiştir?

- A) Türk Medeni Kanunu
- B) Hukuk Muhakemeleri Kanunu
- C) Türk Ceza Kanunu
- D) Anayasa
- E) Vergi Kanunu

14

Disiplin hapsi kaç gündür?

- A) 2
- B) 3
- C) 4
- D) 5
- E) 1

15

Duruşmaya ait tutanakta kimlerin imzası bulunmak zorundadır?

- A) Zabıt kâtibi ve hâkim
- B) Zabıt kâtibi ve savcı
- C) Hâkim ve savcı
- D) Hâkim ve avukat
- E) İnfaz Koruma şefi

16

Aşağıdakilerden hangisi duruşma tutanağında bulunması gereken hususlardan değildir?

- A) Mahkemenin adı, duruşmanın açıldığı yer, gün ve saat
- B) Hâkim, zabıt kâtibi, hazır bulunan taraflar ve varsa vekilleri, kanuni temsilcileri, fer'i müdahil ve tercümanın ad ve soyadları
- C) Duruşma dışında yapılan işlemlerin özeti
- D) Duruşmadaki tarafların eğitim bilgileri
- E) Ara kararları ve hükmün sonucu

17

VERASET VE VELAYET İŞLEMLERİ

Türk Medeni Kanunu'nun velayet, vesayet ve miras hukuku ile ilgili hükümlerinin uygulanma esasları bu konudaki bir tüzükle Bakanlar Kurulu'nun 21.07.2003 gün 5960 sayılı kararı ile yürürlüğe giren "Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hukuku ile İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük" ile düzenlenmiştir.

- Verasetin "kalıtım, hak sahibi olma, mirasçılık" anlamları mevcuttur. Türk Medeni Kanunu'nda da veraset adıyla bir bölüm bulunmamakta; veraset konusu Miras Hukuku başlığı altında incelenmektedir.

18

Miras hukuku, bir gerçek kişinin öldüğü veya ölüme denk tutulan ölüm karinesinin gerçekleştiği ya da gaipliğine karar verildiği, başka bir deyişle hak sahibi olma yeteneğini kaybettiği zaman, para ile ölçülebilen bütün hak ve borçlarının kısaca malvarlığının geleceğini düzenleyen bir medeni hukuk dalıdır.

Miras hukuku, bir gerçek kişinin ölümünden sonra, sağlığında elde etmiş olduğu para ile ölçülebilen hak ve borçlarının kimlere ve nasıl geçeceğini düzenler. Miras hukuku hükümleri, Türk Medeni Kanunu'nun 495 ile 682. maddeleri arasında yer almaktadır.

19

Tereke (Miras):“Miras” kelimesiyle de ifade edilen tereke, miras bırakanın ölmesi veya ölümüne denk tutulan gaipliğine karar verilmesiyle mirasçılara geçen ve parayla ölçülebilen bütün hak ve borçları ile hukuki ilişkilerinin tümü anlamına gelir. Tereke sözcüğü ile özdeş kullanıldığı anlamından farklı olarak miras sözcüğü aynı zamanda, terekenin mirasçılara geçişini anlatmak amacıyla da kullanılır.

Miras bırakan (Muris):Ölmesi, hakkında ölüm karinesinin gerçekleşmesi veya ölümüne denk tutulan gaipliğine karar verilmesiyle terekesi (mirası) mirasçılara geçen gerçek kişiye miras bırakan denir. Tüzel kişilerin ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi mümkün olmadığından miras bırakan olmaları da hukukumuzda mümkün değildir.

20

Mirasçı: Miras bırakanın ölmesi veya ölüm karinesinin işlemesi ya da ölümüne denk tutulan gaipliğine karar verilmesiyle terekenin (mirasın) intikal ettiği gerçek veya tüzel kişiye mirasçı denir. Tüzel kişiler miras bırakan olamamalarına rağmen mirasçı olabilmektedirler. Ancak tüzel kişiler, yasal mirasçı olamazlar, sadece iradi mirasçı olma imkânları vardır. Diğer bir ifade ile muris bir tüzel kişiyi ancak kendi iradesi ile mirasçısı haline getirebilir.

Velayet:Velayetin “velilik, otorite, yetke, veli olma durumu” gibi kelime anlamları mevcuttur. Genel anlamda velayet, çocukların şahıs ve mal varlıkları üzerinde kanuni bakım ve terbiye görevini kolaylaştırmak amacıyla kanunun ana ve babaya tanıdığı hak ve yetkidir; ancak sınırsız değildir.

21

Ergin olamayan çocuk, ana ve babasının velayeti altındadır. Yasal sebep olmadıkça velayet ana ve babadan alınmaz. Hâkim, vasi atamasına gerek görmedikçe kısıtlanan ergin çocuklar da ana ve babasının velayeti altındadır. Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velayeti birlikte kullanırlar. Ortak hayata son verilmiş veya aynılık hali gerçekleşmişse hâkim, velayeti eşlerden birine verebilir. Velayet ana ve babadan birinin ölümü halinde sağ kalana, boşanma durumunda ise çocuk hangi tarafa bırakılmışsa velayet hakkı o kişiye aittir.

Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre çocuk, ana babasının rızası dışında evi terk edemez ve yasal sebep olmaksızın onlardan alınmaz. Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, çocuğun korunması için gerekli önlemleri alır.

22

Türk Medeni Kanunu'nda velayetin kapsamı nelerdir?

1. Ana ve baba çocuğun bakım ve eğitimi konusunda çocuğun menfaatini göz önünde tutarak gerekli kararları alır ve uygularlar.
2. Çocuk ana ve babasının sözünü dinlemekle yükümlüdür.
3. Ana ve baba olgunluğu ölçüsünde çocuğa hayatını düzenleme olanağı tanılır; önemli konularda olabildiğince onun düşüncesini göz önünde tutarlar.
4. Çocuk, ana ve babasının rızası dışında evi terk edemez ve yasal sebep olmaksızın onlardan alınmaz.
5. Çocuğun adını ana ve babası koyar.
6. Ana ve baba çocuğu olanaklarına göre eğitirler ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ve toplumsal gelişimini sağlarlar ve korurlar.

23

7. Çocuğun dini eğitimi belirleme hakkı ana ve babaya aittir. Ergin dinin seçmekte özgürdür.
8. Ana ve baba velayetleri çerçevesinde üçüncü kişilere karşı çocuklarının yasal temsilcisidirler.

- Evliliğin sona ermesi halinde, velayet hakkını kullanma yetkisine sahip bulunan anne veya baba sona erme tarihinden itibaren **dört ay** içinde, Medeni Kanunun gereğince küçüğün mevcudu ile alacak ve borçlarını bir deftere ayrı ayrı yazarak sulh hâkimine bildirmeğe mecburdur.

24

Çocuğun Korunması

Çocuğun menfaati ve gelişmesi tehlikeye düştüğü takdirde, ana ve baba bu duruma çare bulamaz veya buna güçleri yetmezse hâkim, çocuğun korunması için uygun önlemleri alır. Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya çocuk manen terk edilmiş halde kalırsa hâkim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir. Çocuğun aile içinde kalması ailenin huzurunu onlardan katlanmaları beklenemeyecek derecede bozuyorsa ve durumun gereklerine göre başka çare de kalmamışsa, ana ve baba veya çocuğun istemi üzerine hâkim aynı önlemleri alabilir. Ana ve baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu önlemlerin gerektirdiği giderler Devletçe karşılanır.

25

Velayetin Kaldırılması

Çocuğun korunmasına ilişkin önlemlerden sonuç alınamaz ya da bu önlemlerin yetersiz olacağı önceden anlaşılırsa, hâkim aşağıdaki hallerde velayetin kaldırılmasına karar verir.

1. Ana ve babanın deneyimsizliği, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri sebeplerden biriyle velayet görevini gereği gibi yerine getirememesi
2. Ana ve babanın çocuğa yeterli ilgiyi göstermemesi veya ona karşı yükümlülüklerini ağır biçimde savsaklaması

26

- Velayet ana ve babanın her ikisinden de kaldırılırsa çocuğa bir vasi atanır. Kararda aksi belirtilmedikçe, velayetin kaldırılması mevcut ve doğacak bütün çocukları kapsar. Velayetin kaldırılması halinde ana babanın çocukların bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülükleri devam eder. Ana baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu giderler Devletçe karşılanır.
- Medeni Kanunun gereğince ana ve babanın her ikisinden de velayet hakkı nezdolunursa (bozulursa, kaldırılırsa) yahut ana ve babadan birinin velayet hakkının nezd'i çocuğun vesayet altına alınmasını icap ettiriyorsa, asliye mahkemesi, hükmün kesinleşmesi üzerine, çocuğa vasi tayini için keyfiyeti sulh hâkimine haber verir.

27

- Ana ve babanın velayeti, çocuğun reşit olmasından dolayı son bulmuşsa, reşit olan çocuğun talebi halinde ana ve baba tarafından bir hesap cetveli de verilerek suretiyle malları kendisine teslim edilir.
- Velayet, vasi tayini sebebiyle sona ermiş ise, ana ve baba, velayeti haiz oldukları zamana ait hesap cetveli ile birlikte çocuğun mallarını vasiye teslim ederler.
- Evliliğin sona ermesi sebebiyle ana ve babadan birinin velayeti altında kalan çocuk reşit olduğunda veya kendisine vasi tayin edilmesinden dolayı velayet sona erdiğinde, çocuğa ait mallar, veli tarafından reşit olan kimseye veya vasiye teslim ve eksiklikler tespit olunur. Hâkim tarafından lüzum gösterilen hallerde vasi, veli aleyhine dava açar.

28

Çocuğun Malları

- Ana ve baba velayetleri devam ettiği sürece çocuğun mallarını yönetme hakkına sahip ve bununla yükümlüdürler; kural olarak hesap ve güvence vermezler. Ancak ana ve babanın yükümlülüklerini yerine getirmedikleri durumlarda hâkim müdahale eder.
- Evlilik sona erince velayet kendisinde kalan eş, hâkime çocuğun mal varlığının dökümünü gösteren bir defter vermek ve bu mal varlığında veya yapılan yatırımlarda gerçekleşen önemli değişiklikleri bildirmek zorundadır.

29

- Ana babadan birisinin ölümü halinde **nüfus memuru** veya evliliğin mahkeme kararı ile sona ermesi halinde karar veren mahkeme; sağ kalan veya velayet kendisine verilen eşin yerleşim yeri Aile Mahkemesine, yoksa Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun belirlediği mahkemeye durumu derhal bildirir.
- Türk Medeni Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hukuku ile ilgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük 'ün 4/1 maddesi uyarınca mahkeme, belirleyeceği süre içinde, sağ kalan veya velayet kendisine verilen eşten çocuğun varsa mal varlığının dökümünü gösteren bir defter vermesini ve mal veya yapılan yardımlarda gerçekleşen önemli değişiklikleri de bildirmesini ister.

30

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Verasetin**Kalıtım, hak sahibi olma, mirasçılık**... anlamları mevcuttur.
2. Türk Medeni Kanunu'nda veraset başlığı altında incelenmektedir.
3.**Miras Hukuku**..., bir gerçek kişinin öldüğü veya ölüme denk tutulan ölüm karinesinin gerçekleştiği ya da gaipliğine karar verildiği, başka bir deyişle hak sahibi olma yeteneğini kaybettiği zaman, para ile ölçülebilen bütün hak ve borçlarının kısaca malvarlığının geleceğini düzenleyen bir medeni hukuk dalıdır.
4. Ergin olamayan çocuk, **ana** ve **babasının** velayeti altındadır.

31

5.**Velayet**....., çocukların şahıs ve mal varlıkları üzerinde kanuni bakım ve terbiye görevini kolaylaştırmak amacıyla kanunun ana ve babaya tanıdığı hak ve yetkidir; ancak sınırsız değildir.
6. Evliliğin sona ermesi halinde, velayet hakkını kullanma yetkisine sahip bulunan **anne veya baba sona erme tarihinden itibaren 4 ay içinde** içinde, Medeni Kanunun gereğince küçüğün mevcudu ile alacak ve borçlarını bir deftere ayrı ayrı yazarak **Sulh hakimine** bildirmeye mecburdur.
7. Velayet ana ve babanın her ikisinden de kaldırılırsa çocuğa bir **Vasi** atanır.
8. Velayetin kaldırılması halinde ana babanın çocukların bakım ve eğitim giderlerini karşılama yükümlülükleri **devam** eder. Ana baba ile çocuğun ödeme gücü yoksa bu giderler karşılanır.

devletçe

34

Nüfus memuru

9. Ana ve babadan birinin ölümü halinde ve evliliğin mahkeme hükmü ile sona ermesi halinde hükmü veren asliye mahkemesi, hüküm kesinleştiğinde, keyfiyeti, hayatta kalan veya velayet hakkını kullanma yetkisi kendisine tevdi olunan ana veya babanın ikametgâhı **Aile Mahkemesine, yoksa Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun belirlediği mahkemeye** derhal haber verir.
10. Ana babadan birisinin ölümü halinde nüfus memuru veya evliliğin mahkeme kararı ile sona ermesi halinde karar veren mahkeme; sağ kalan veya velayet kendisine verilen eşin yerleşim yeri Aile Mahkemesine, yoksa **Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu** 'nun belirlediği mahkemeye durumu derhal bildirir.

33

ÖĞRENME FAALİYETİ-2 VASI, KAYYUM TAYİNİ İŞLEMLERİ

- **Vesayet:** Vesayet, reşit olmamış küçüklerin veya yasal hakları kısıtlanmış olan kısıtlıların haklarının korunmasını ve hukuken temsil edilmesini sağlayan ve kamu görevi sayılan bir kurumdur.
- **Vasi,** vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve mal varlığı ile ilgili bütün menfaatleri korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olan kimsedir.
- Vesayet de tıpkı velayet gibi bir yasal temsilcilik türüdür. Vasi, velayette olduğu üzere, vesayeti altındaki kimsenin kişiliğine ve mallarına özen gösterme ve kişiyi temsil etme hak ve yükümlülüklerine sahiptir. Vesayet, bir taraftan velayet altında bulunmayan küçükleri, diğer taraftan çeşitli nedenlerden dolayı kendi kendilerini ve mallarını yönetmekten aciz durumda olan kişileri korumayı amaçlayan bir kurumdur.

34

- Velayet hısımlıktan doğduğu halde, vesayet mahkeme kararıyla doğar. Vasinin çocuğa ait yetki ve görevlerinin kapsamı, velinin yetki ve görevlerinden daha dardır. Velinin azli ve istifası mümkün olmadığı halde, azil ve istifa vasi için söz konusu olabilir.

Vesayet Organları Nelerdir?

Vesayet organları vesayet daireleri ile vasi ve kayyumlardır.

Vesayet Daireleri: Sulh Hukuk Mahkemesi ile Asliye Hukuk Mahkemesidir. Bunlar vesayet teşkilatında yer alan devlet organlarıdır.

- Sulh Hukuk Mahkemesi vesayet Makamı, Asliye Hukuk Mahkemesi ise denetim makamıdır. Yabancı bir ülkede vesayetin kullanılması söz konusu ise sulh hukuk mahkemesinin yerini o ülkedeki Türk Konsolosluğu alır.

35

- **Vasi ve Kayyum(Kayyum):** Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmek amacıyla atanan kişidir. Sulh mahkemesi tarafından atanır.
- Kayyum ise, bir kişinin belirli işlerini görmek veya mal varlığını yönetmek için yine sulh mahkemesi tarafından atanır.

Vesayeti gerektiren haller nelerdir?

1. Küçüklük
2. Akıl hastalığı
3. Savurganlık, Alkol veya Uyuşturucu Madde Bağımlılığı, Kötü Yaşam Tarzı, Kötü Yönetim
4. Özgürlüğü bağlayıcı ceza
5. Yaşlılık ve istek üzerine

36

Küçüklük

Ana ve baba evli değilse velayet anaya aittir. Ana küçük, kısıtlı veya ölmüş ya da velayet kendisinden alınmışa hâkim, çocuğun çıkarının gereklerine göre, vasi atar veya velayeti babaya verir. Velayet altında bulunmayan her küçük vesayet altına alınır. Görevlerini yaparlarken vesayeti gerektiren böyle bir halin varlığını öğrenen nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar.

Akıl Hastalığı

Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır. Görevlerini yaparlarken vesayeti gerektiren böyle bir halin varlığını öğrenen nüfus memurları, idari makamlar, noterler ve mahkemeler bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadır.

Savurganlık, Alkol veya Uyuşturucu Madde Bağımlılığı, Kötü Yaşam Tarzı, Kötü Yönetim

Savurganlığı, alkol ya da uyuşturucu bağımlılığı, kötü yaşam tarzı veya mal varlığını kötü yönetmesi sebebiyle kendisini veya ailesini darlık veya yokluğa düşürme tehlikesine yol açan ve bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olan ya da başkalarının güvenliğini tehdit eden her ergin kısıtlanır.

Özgürlüğü Bağlayıcı Ceza

Bir yıl veya daha uzun süreli özgürlüğü bağlayıcı bir cezaya mahkûm olan her ergin kısıtlanır. Cezayı yerine getirmekle görevli makam, böyle bir hükümlünün cezasını çekmeye başladığını, kendisine vasi atanmak üzere hemen yetkili vesayet makamına bildirmekle yükümlüdür. Ancak vesayet hapis halinin sona ermesiyle kendiliğinden ortadan kalkar.

Yaşlılık ve İstek Üzerine

Yaşlılığı, sakatlığı, deneyimsizliği veya ağır hastalığı sebebiyle işlerini gerektiği gibi yönetemediğini ispat eden her ergin kısıtlanmasını isteyebilir.

Kayyumluk

Kayyum, belirli işleri görmek veya malvarlığını yönetmek için atanan, sınırlı bir görev alanı bulunan kişidir. Medeni Kanun iki farklı kayyumluk türü düzenlemiştir. Bunlar temsil kayyumluğu ve yönetim kayyumluğu olarak adlandırılır. Doktrin temsil ve yönetim kayyumluğunun bir arada bulunduğu bir karma kayyumluk türünün de olabileceğini kabul etmektedir.

Hangi durumlarda kayyum atanır?

Medeni Kanunumuzun 426. maddesine göre, vesayet makamı, aşağıda yazılı olan veya kanunda gösterilen diğer hallerde ilgisinin isteği üzerine veya resen temsil kayyumı atar.

1. Ergin bir kişi, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda değilse,
 2. Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışlıyorsa,
 3. Yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa.
- Temsil kayyumluğu, kayyumun yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer.

Medeni Kanunumuzun 427. maddesine göre, vesayet makamı, yönetimi kimseye ait olmayan mallar için gereken önlemleri alır ve özellikle aşağıdaki hallerde bir yönetim kayyumı atar:

1. Bir kimse uzun süreden beri bulunamaz ve oturduğu yer de bilinemezse,
2. Vesayet altına alınması için yeterli bir sebep bulunmamakla beraber, bir kişi malvarlığını kendi başına yönetmek veya bunun için temsilci atamak gücünden yoksunsa,
3. Bir terekede mirasçılık hakları henüz belli değilse veya ceninin menfaatleri gerekli kılarsa,
4. Bir tüzel kişi gerekli organlardan yoksun kalmış ve yönetimi başka yoldan sağlanamamışsa,
5. Bir hayır işi veya genel yarar amacı güden başka bir iş için halktan toplanan para ve sair yardımı yönetme veya harcama yolu sağlanamamışsa.

- Yönetim kayyumluğu, kayyumun atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyumun görevden alınmasıyla sona erer.
- Ayrıca isteğe bağlı kısıtlama sebeplerinden biri varsa, ergin bir kişiye kendi isteği üzerine kayyum atanabilir.
- Belli bir iş için görevlendirilmiş olan kayyum, vesayet makamının talimatına aynen uymak zorundadır.
- Bir kimseye kayyum atanması onun fiil ehliyetini etkilemez.

Yasal Danışmanlık hangi işler için atanır?

Yasal danışmanlık, niteliği gereği vesayetle ilgili bir kurumdur. Medeni Kanunu'na göre, kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlandırılması gerekli görülen ergin bir kişiye aşağıda sayılan işler bakımından görüşü alınmak üzere bir yasal danışman atanır:

1. Dava açma ve sulh olma,
 2. Taşınmazların alımı, satımı, rehnedilmesi ve bunlar üzerinde başka bir aynı hak kurulması,
 3. Kıymetli evrakın alımı, satımı ve rehnedilmesi,
 4. Olağan yönetim sınırları dışında kalan yapı işleri,
 5. Ödünç verme ve alma,
 6. Anaparayı alma,
 7. Bağışlama,
 8. Kambiyo taahhüdü altına girme,
 9. Kefil olma.
- Yasal danışmanlık, vesayetin kaldırılmasına ilişkin hükümler uyarınca vesayet makamının kararıyla sona erer.

Vasiliğe atanma kararının kesinleşmesi üzerine vasi ile vesayet makamının görevlendireceği bir kişi tarafından, vakit geçirilmeksizin, yönetilecek malvarlığının defteri tutulur. Vesayet altındaki kişi ayırt etme gücüne sahipse, olanak bulunduğu takdirde defter tutulurken hazır bulundurulur.

Koşullar gerektirdiği takdirde denetim makamı, vasi ve vesayet makamının isteği üzerine vesayet altındaki kişinin malvarlığının resmi defterinin tutulmasına karar verebilir. Tutulacak olan bu defter, miras hukukundaki resmi defterin alacaklılara karşı doğurduğu sonuçları doğurur ve miras hukuku bakımından düzenlenen usul uyarınca tutulur. Kıymetli evrak, değerli eşya, önemli belge ve benzerleri, malvarlığının yönetimi bakımından bir sakınca yoksa vesayet makamının gözetimi altında güvenli bir yere konulur. Vasi bu anlamda değerli şeylerin saklanması görevini de üstlenmektedir.

Vesayet altındaki kişinin çıkarı gerektirirse değerli şeylerin dışındaki taşınır, vesayet makamının vereceği talimat uyarınca, açık artırma ile satılır. Hâkim, özel durumları, taşının niteliğini veya değerinin azlığını göz önüne alarak pazarlıkla satışa da karar verebilir. Buna karşılık vesayet altındaki kişinin kendisi veya ailesi için özel bir değer taşıyan şeyler, zorunluluk olmadıkça satılamaz. Vasi vesayeti altındaki kişiye özen göstermekle yükümlüdür. Bu özen vesayet altındaki küçükler bakımından daha üst düzeydedir. Vasi küçükün bakımı ve eğitimi için de gereken önlemleri almakla yükümlüdür. Vasi, vesayet altındaki kişinin kural olarak her tür hukuki işlemini yapar ve vesayet altındaki kişiyi temsil eder. Ancak vesayet altındaki kişi adına vasinin kefil olması, vakıf kurması ve önemli bağışlarda bulunması vasaktır.

- Küçük üzerindeki vesayet, onun ergin olmasıyla kendiliğinden sona erer. Erginliğe mahkemece karar verilmiş ise, mahkeme aynı zamanda küçükün hangi tarihte ergin olacağını tespit ve ilan eder.
- Özgürlüğü bağlayıcı cezaya çarptırılmış olmak sebebiyle kısıtlı bulunan kişi üzerindeki vesayet, hapis halinin sona ermesiyle yine kendiliğinden ortadan kalkar.
- Diğer kısıtlılar üzerindeki vesayet, ancak yetkili vesayet makamının kararıyla sona erer. Vesayeti gerektiren sebebin ortadan kalkması üzerine vesayet makamı vesayetin sona ermesine karar verir. Kısıtlı veya ilgililerden her biri, vesayetin kaldırılması isteminde bulunabilir.
- Kısıtlama kararın ilan edilmişse, kaldırılması da ilan olunur. Fiil ehliyetinin yeniden kazanılması, ilanın yapılmasına bağlı değildir.

- Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı yüzünden kısıtlanmış olan kişi üzerindeki vesayetin kaldırılmasına, ancak kısıtlama sebebinin ortadan kalkmış olduğunun resmi sağlık kurulu raporu ile belirlenmesi halinde karar verilebilir.
- Savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetmesi sebebiyle kısıtlanmış olan kişinin vesayetin kaldırılmasını isteyebilmesi, en az bir yıldan beri vesayet altına alınmasını gerektiren sebeple ilgili olarak bir şikâyetle meydan vermemiş olmasına bağlıdır.
- Kendi isteğiyle kısıtlanmış olan kişi üzerindeki vesayetin kaldırılması, kişinin istemesine ve kısıtlamayı gerektiren sebebin ortadan kalkmasına bağlıdır.

Temsil kayyımlığı, kayyımın yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer. Yönetim kayyımlığı, kayyımın atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınmasıyla sona erer. Atamanın ilan edilmiş olması veya vesayet makamının gerekli görmesi hallerinde, kayyımın sona erdiği de ilan olunur. Yasal danışmanlık, vesayetin kaldırılmasına ilişkin hükümler uyarınca vesayet makamının kararıyla sona erer. Vasilik görevi, vasinin fiil ehliyetini yitirmesi veya ölümüyle sona erer. Vasilik görevi, uzatılmadığı takdirde, sürenin dolmasıyla sona erer. Vasi, vasiliğe engel bir sebebin ortaya çıkması halinde görevinden çekilmek zorundadır. Vasi, bir kaçınma sebebi ortaya çıktığı takdirde sürenin bitiminden önce görevinden alınmasını isteyebilir; ancak, önemli sebeplerin varlığı halinde görevine devam etmek zorundadır.

- Görevi sona eren vasi, yenisi göreve başlayıncaya kadar zorunlu işleri yapmakla yükümlüdür. Vasi, görevini ağır surette savsaklar, yetkilerini kötüye kullanır veya güveni sarsıcı davranışlarda bulunur ya da borç ödemede acze düşerse, vesayet makamı tarafından görevden alınır. Vasinin görevini yapmakta yetersizliği sebebiyle vesayet altındaki kişinin menfaatleri tehlikeye düşerse, vesayet makamı kusuru olmasa bile vasiyi görevden alabilir.
- Vesayet Devlet denetiminde yürütüldüğü için TMK. m. 468 ile Devlet bakımından da önemli bir sorumluluk getirilmiştir. Buna göre Devlet, vesayet makamlarında görevli olanların, hukuka aykırı davranışları ile verdikleri zararlar sebebiyle sorumludur.

49

Öğrenme Faaliyeti-2 Ölçme Değerlendirme

- Vesayet** , reşit olmamış küçüklerin veya yasal hakları kısıtlanmış olan kısıtlanmış haklarının korunmasını ve hukuken temsil edilmesini sağlayan ve kamu görevi sayılan bir kurumdur.
- Vasi** , vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve mal varlığı ile ilgili bütün menfaatleri korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlü olan kimsedir.
- Velayet **hısımlıktan** doğduğu halde, vesayet **mahkeme** kararıyla doğar
- Vesayet organları** vesayet daireleri ile vasi ve kayyumlardır.
- Kayyum, bir kişinin belirli işlerini görmek veya mal varlığını yönetmek için **Sulh Mahkemesi** tarafından atanır.

50

- Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlandırılması gerekli görülen ergin bir kişiye bir **Yasal danışman** atanır.
- Temsil-kayyumluğu** kayyımın yapmakla görevlendirildiği işin bitirilmesiyle sona erer.
- Yönetim-kayyumluğu** kayyımın atanmasını gerektiren sebebin ortadan kalkması veya kayyımın görevden alınmasıyla sona erer.
- Vasilik görevi, vasinin **fiil ehliyetini** yitirmesi veya **ölümü** ile sona erer.
- Vasilik ve kayyumluk işlerine dair UYAP'ta hazırlanan defterin adı **Vesayet Ad Defteri** /dir

51